

11.Sınıf Osmanlı Türkçesi Kazanım Listesi ve Açıklamaları

11.1. ZENGİN BİR DİL: OSMANLI TÜRKÇESİ

11.1.1. Osmanlı Türkçesinin Zenginliği

11.1.1.1. Arapça ve Farsça kelimelerin Türkçeye geçiş sebeplerini açıklar.

11.1.1.2. Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin Türkçeyi zenginleştirdiğini kavrar.

11.1.2. Arapça ve Farsça Asıllı Kelimelerin Türkçeleşmesi

11.1.2.1. Türkçenin, Arapça ve Farsça kelimeleri yerlileştirdiğini örneklerle açıklar.

- Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde meydana gelen ses değişikliklerine değinilmelidir.

11.1.2.2. Metinlerdeki Arapça ve Farsça asıllı Türkçeleşmiş kelimeleri ayırt eder.

11.1.3. Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça Kelimelerin Kullanımı

11.1.3.1. Metinlerdeki Arapça ve Farsça asıllı kelimeleri ayırt eder.

- Örnek metin olarak Mehmet Âkif Ersoy'un Çanakkale Şehitleri'ne adlı şiirinden bölümler verilmelidir.

11.1.3.2. Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin anlamlarını sözlükten bulur.

- İstiklal Marşı'nda geçen Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin anlamlarının araştırılması sağlanmalıdır.

11.1.3.3. Günlük hayatta kullanılan Arapça ve Farsça asıllı kelimelere örnekler verir.

11.2. OSMANLI TÜRKÇESİNDE EL YAZISI (RİKA)

Ünite konuları işlenirken örnek harf ve kelimeleri vermek için tablolar oluşturulmalıdır.

11.2.1. Rika Hattı

11.2.1.1. Osmanlı Türkçesi alfabesindeki rika harfleri adlarıyla okur.

- Rika harfleri, matbu harflerle karşılaştırılarak rika harflerindeki şekil değişikliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.
- Rakamların rika hattıyla yazımına yer verilmelidir.

11.2.1.2. Rika harflerinin kelime başında, ortasında ve sonunda aldıkları şekilleri tanır.

11.2.2. Rika Yazıları Okuma

11.2.2.1. Rika hattıyla yazılmış kelime, cümle ve metin örneklerini okur.

- Rika metinlerin kolay okunmasını sağlamak amacıyla rika hatlı cümle ve metin örneklerinden bir kısmının matbu harflerle yazılmış biçimleri de verilmelidir.

11.3. TÜRKÇELEŞMİŞ ARAPÇA VE FARŞÇA KELİMELEİN OKUNUŞU

Ünite konuları verilirken;

- Örnek kelimeleri vermek için tablolardan yararlanılmalı,

- Konular, içinde örnek kelimelerin geçtiği cümlelerle desteklenmeli,
- Anlamı bilinmeyen kelimelerle ilgili lügat çalışması yaptırılmalıdır.

11.3.1. Osmanlı Türkçesinde Arapça Asıllı Kelimeler

11.3.1.1. Arapça kelimelerin ortak bir kökten çekimlenerek türetildiğini kavrar.

11.3.1.2. Kelimelerin yapısındaki asli ve zait harfleri ayırt eder.

- Verilen örnek cümlelerde aynı kökten türemiş kelimelerin bulunmasına dikkat edilmelidir.

11.3.2. Arapça Asıllı Çekimli Kelimeleri Okuma

11.3.2.1. Zait harflerin kelime türetmede kullanıldığını kavrar.

11.3.2.2. Arapça asıllı kelime örneklerini vezinlerine dikkat ederek okur.

- Sülasi mücerret mastarlar, mezidün fih mastarlar ve bunların ism-i fail ve ism-i mefulleri okutulmalıdır.
- Vezinler, kavramsal bir yaklaşımla ele alınmamalı; söz konusu vezinlerin sadece okuma ve anlamlandırmaya katkısı üzerinde durulmalıdır.

11.3.2.3. Vezni aynı olan kelimelerdeki anlam benzerliğini kavrar.

11.3.3. Osmanlı Türkçesinde Farsça Asıllı Kelimeleri Okuma

11.3.3.1. Ön ve son ek almış Farsça asıllı kelimeleri okur.

11.3.3.2. Farsça asıllı yalın ve fiilden türemiş isimleri okur.

11.3.3.3. Farsça asıllı yalın ve fiilden türemiş sıfatları okur.

- Farsça fiilden türemiş isim ve sıfatların fiilden türediğine değinilmemelidir.

11.4. OSMANLI TÜRKÇESİNDE ARAPÇA-FARŞÇA KELİME GRUPLARI VE KEMİYET

Ünite konuları verilirken;

- Örnek kelime ve tamlamaları vermek için tablolardan yararlanılmalı,
- Türkçe kelime grupları (isim ve sıfat tamlamaları) ve Türkçe kelimelerin nicelikleri konusu hatırlatılmalı,
- Konular, içinde örnek kelime ve tamlamaların geçtiği cümlelerle desteklenmeli,
- Anlamı bilinmeyen kelimelerle ilgili lügat çalışması yaptırılmalıdır.

11.4.1. Arapça ve Farsça Tamlamalar

11.4.1.1. Arapça ve Farsça yapılı tamlamaları birbirinden ayırt eder.

11.4.1.2. Arapça ve Farsça yapılı tamlamaları okur.

11.4.1.3. Arapça ve Farsça yapılı tamlamaları günümüz Türkçesine aktarır.

11.4.1.4. Kelime grubu içinde yer alan Arapça asıllı edat ve zarfları okur.

11.4.1.5. Arapça asıllı zarf ve edatların yer aldığı kelime gruplarını günümüz Türkçesine aktarır.

11.4.2. Arapça ve Farsça Asıllı Kelimelerde Kemiyet

11.4.2.1. Teklik ve çokluk ifade eden Arapça ve Farsça kelimeleri tanır.

- Arapça kelimelerin müfret, tesniye ve cem şekilleri örnek kelimeler aracılığıyla verilmelidir.
- Mükesser çokluk vezinleri için örnek kelimelerin yer aldığı müstakil bir tablo oluşturulmalıdır.
- Salim çokluklarda dişilik ve erkeklik özelliklerine değinilmelidir.
- Farsça kelimelerde çokluk konusu "-an" eki almış kelime örnekleriyle sınırlandırılmalıdır.

11.4.2.2. Teklik ve çokluk ifade eden Arapça ve Farsça kelimeleri okur.

11.5. OSMANLI TÜRKÇESİNDE EL YAZISI (RİKA) METİNLER

Bu ünitenin işlenişinde; farklı okuma (sesli, sessiz, paylaşarak okuma vb.) ve dinleme/ izleme (katılımsız, eleştirel, seçici vb.) teknikleri kullanılmalıdır.

11.5.1. Seçme Okuma Metinleri

11.5.1.1. Rika hattıyla yazılmış metinleri okur.

- Okuma hızının arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserlere ilgiyi artırmak ve öğrencilerde bu eserleri okumaya istek uyandırmak amacıyla rika harflerle yazılmış kitaplar okunmasına ilişkin yönlendirmeler yapılmalıdır.
- Tanınmış şahsiyetlerin el yazısı örneklerine yer verilmelidir.

11.5.1.2. Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinleri içerik bakımından değerlendirir.

- Okunan metinleri anlamaya yönelik (metnin konusunu, ana fikrini, metindeki yardımcı fikirleri, içerdiği kültürel öğeleri ve değerleri bulma vb.) çalışmalara yer verilmelidir.

11.5.1.3. Bilmediği kelimelerin anlamını Osmanlı Türkçesi lügati kullanarak bulur.

- Söz varlığını geliştirmek amacıyla Osmanlı Türkçesi lügati kullanma becerisini kazandırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

11.5.1.4. Metinlerdeki Arapça ve Farsça asıllı dil öğelerini belirler.

11.5.1.5. Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinleri okumaya istek duyar.

- Öğrenciler, rika hattıyla yazılmış metinler bulmaları ve bu eserlerden bazı bölümleri seçip sınıfta okumaları konusunda teşvik edilmelidir.

11.6. HARF, KELİME VE CÜMLE YAZMA (RİKA)

Ünite konuları işlenirken gölgeli yazma çalışmalarının yanı sıra bakarak yazma etkinliklerine de yer verilmelidir.

11.6.1. Rika Harflerini Yazma

11.6.1.1. Osmanlı Türkçesindeki rika harflerini yazar.

- Rika hattında harflerde birtakım değişiklikler yapıldığına dikkat çekilmeli, bu hattın kolay ve hızlı yazmak için geliştirildiği belirtilmelidir.

11.6.2. Rika Hattıyla Kelime ve Cümle Yazma

11.6.2.1. Türkçe, Arapça ve Farsça kelimeleri rika hattıyla yazar.

- Yazılacak Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin yaygın kullanılan kelimelerden olmasına özen gösterilmelidir.

11.6.2.2. Kısa ve basit cümleleri rika hattıyla yazar.

- İstiklal Marşı'nın gölgeli yazıyla ve bakarak yazılması sağlanmalıdır.

11.6.2.3. Osmanlı Türkçesiyle yazmaya istek duyar.

- Öğrenciler kendi kendine yazma çalışmaları yapmaları ve yazdıklarını sınıfta paylaşmaları konusunda teşvik edilmelidir.